

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

Competency Development Model of Morality Teaching by Monks in Secondary Schools

สุเทพ เชื้อสมุทร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ (2) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 จำนวน 398 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น 0.82 ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านผลิตและการใช้สื่อ (4) ด้านการวัดและประเมินผล (5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน (6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ โดยมีคุณภาพระดับมากที่สุด คือ สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้มีคุณภาพระดับมาก ตามลำดับ ผลการประเมินรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่มทุกคน มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความเป็นไปได้มีความคิดเห็นในระดับมาก ในการสรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การปฐมนิเทศ การกำกับติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประเมินผล และการรายงาน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, สมรรถนะ, พระสอนศีลธรรม, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to establish and to assess the competency development model of morality teaching monks in secondary schools. The sample for this study is 398 morality teaching monks in the secondary schools. The research tools are a questionnaire with 0.82 reliability value, interviews and assessment forms for the focus group and connoisseurship. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and content analysis. The findings are as follows: (1) The competency development model of morality teaching monks in the secondary schools consist of 6 elements: content and curriculum, teaching and learning, media production, and application, measurement and evaluation, classroom research and, characteristics and attitude. (2) In assessing the competency development model of morality teaching monks in secondary schools based on focus group discussion, this model was at the highest level of propriety, congruity and utility and at the high level of feasibility. Reassessment was also confirmed by connoisseurship.

The researcher summarized the guideline for the development of the morality teaching monks competency in secondary schools consisted of: (1) Training (T), (2) Orienting (O), (3) Monitoring (M), (4) Sharing Learning (S), (5) Evaluating (E) and (6) Reporting (R). The researcher has named it as the “TOMSER Model”.

Keywords: development model, Competency, morality teaching monks

ความนำ

การจะพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น สามารถดำเนินการได้โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา เพราะศาสนามีหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นผู้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งพลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมและวิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้น เด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัย และเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดควิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึด

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งได้กำหนดให้ผู้เรียนที่เป็นชาวพุทธ เรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร และระบุนว่าการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้น ควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธาและเห็นคุณค่าของพระพุทธ ศาสนา และพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แม้กระทรวงศึกษาธิการ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธ ศาสนาทุกชั้น และทุกระดับการศึกษาตลอดระยะเวลาเรียน 12 ปีก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก กล่าวคือ การบริหารและการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่ และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาหลายแห่งจึงไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการบูรณาการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้ากับวิชาสามัญโดยทั่วไป อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระภิกษุที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอย่างถ่องแท้ เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทั้งภาคปฏิบัติและ

ภาคปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความซาบซึ้ง ขาดการปฏิบัติและขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถใช้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก้ปัญหาชีวิตของเยาวชนและประชาชนในสังคมได้อย่างเด่นชัด และเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้พระสงฆ์ เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีความสุข และสามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ (กรมการศาสนา, 2553) การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความไม่พร้อมอยู่หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ หรือด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะพระที่เข้าไปสอนไม่ได้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูโดยตรง กำหนดคุณสมบัติเพียงว่า ผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องจบนักธรรมเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี ขึ้นไป (กรมการศาสนา, 2554) ซึ่งพระสอนศีลธรรมที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วไม่ได้บ่งชี้ว่าจะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาชีพ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวปาฐกถาเรื่อง “นโยบายวาระพระสงฆ์เข้มแข็งในสถานการณ์ปัจจุบัน” แก่พระสอนศีลธรรม พระนักเทศน์ และพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วประเทศ ประจำปี 2552 เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2552 ณ วัดประยูรวงศาวาส สรุปความได้ว่าจุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ก็คือ ความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขต่อไป ซึ่ง

สอดคล้องกับสำนักงานพระพุทธศาสนา (2553) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า พระสอนศีลธรรมสอบตกในเรื่องการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ด้านการวัดผลและการประเมินผล พระสอนศีลธรรมมีจำนวนน้อยที่ใช้วิธีการสอน วิธีการใช้สื่อและการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลทีลึกลงไปพบว่า พระสอนศีลธรรมในปัจจุบันขาดความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะตนเอง และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2553) ได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาของครู/ครูพระ และความต้องการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสนอหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยในการเพิ่มพูนศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา และหาแนวทางร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม พบว่า พระสอนศีลธรรมมีผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งกับการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา และพระผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ซึ่งมีความเห็นว่า พระที่สอนอยู่ในปัจจุบันไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน แต่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านพระพุทธศาสนา และส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางสายสามัญ มีคุณวุฒิเพียงนักธรรมหรือบาลีเท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบวุฒิการศึกษาทางธรรมกับสายสามัญ พระสอนศีลธรรมที่สำเร็จการศึกษาระดับนักธรรมชั้นเอก ซึ่งเทียบเท่ากับวุฒิการศึกษาทางสายสามัญระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังมีปัญหาอยู่หลาย ๆ ด้าน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพน้อยลง ดังนั้น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ต้องมีความรู้ความสามารถที่จะ

ปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ จึงจะปฏิบัติการสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ คุณภาพการสอนของครู ถ้าหากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เยาวชนก็ย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ David Mc Clelland (1991) อธิบายว่า การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการทำงานอย่างไรขึ้นอยู่กับสมรรถนะ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ ทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และคุณลักษณะอื่นๆ ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น หากพระสอนศีลธรรมได้รับการพัฒนาหรือมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ก็จะสามารถให้การศึกษแก่เยาวชนอย่างมีคุณภาพได้ เพราะการพัฒนาสมรรถนะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำให้พระสอนศีลธรรมตระหนักรู้ว่า การจะเป็นครูหรือพระสอนศีลธรรมนั้นไม่ใช่เพียงการสอนอย่างเดียว แต่ยังมียุทธศาสตร์ในด้านอื่นๆ อีกที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไป จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จึงมีความจำเป็นที่พระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้ ความสามารถ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ครูต้องยึดถือและปฏิบัติ ดังนั้น สิ่งที่จะสร้างประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมได้ ก็คือต้องให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะนั่นเอง เมื่อพระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน ต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของสมรรถนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการที่นำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน นักเรียน ได้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ครบถ้วน

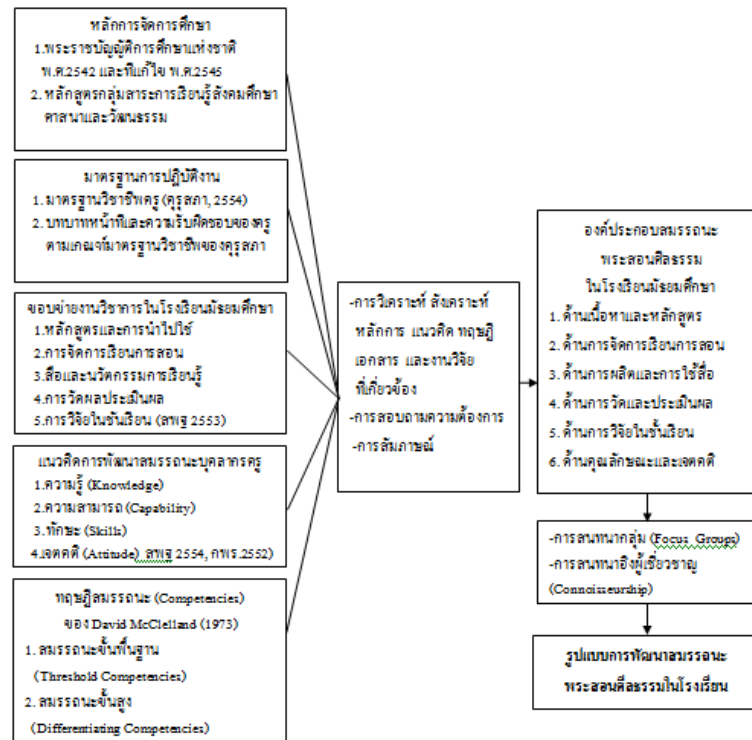
สมบูรณ์ เป็นคนไทยที่มีคุณภาพ ส่งผลให้สังคมไทยสุขสงบต่อไปอย่างยั่งยืน จึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพระสอนศีลธรรม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาได้แก่ (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข พ.ศ. 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) (2) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพุทธศักราช 2551 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ (1) มาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานคุรุสภา, 2554) (2) บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา (1) หลักสูตรและการนำไปใช้ (2) การจัดการเรียนการสอน (3) สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. หลักการจัดการศึกษา ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) (2) หลักสูตรกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ (1) มาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานคุรุสภา, 2554) (2) บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

3. ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ (1) หลักสูตรและการนำไปใช้ (2) การจัดการเรียนการสอน (3) สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ (4) การวัดผลประเมินผล (5) การวิจัยในชั้นเรียน (สพฐ., 2553)

4. แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรครู ได้แก่

(1) ความรู้ (2) ความสามารถ (3) ทักษะ (4) เจตคติ (กพร., 2552, สพฐ., 2554) (5) ทฤษฎีสมรรถนะ (competencies) ของ David McClelland (1973) ได้แก่ (1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (2) สมรรถนะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 ได้แก่ จังหวัด

ชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด
ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 573 รูป ผู้วิจัยกำหนด
กลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and
Morgan) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398
รูปโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และ ใช้
จังหวัดที่สังกัดคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

ผู้ให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ
องค์ประกอบของสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรม
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 1 รูป
ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีพระปฏิบัติการสอน
ศีลธรรม จำนวน 4 คน โดยเลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบ
ระดับชาติ (O-net) ระดับดีขึ้นไป อาจารย์ประจำคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 1 คน
และผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด
จำนวน 1 รูป รวมเป็น 7 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบ
เจาะจง

2. ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (focus groups)
เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ครูประจำ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระ
พระพุทธศาสนา) โดยเป็นครูชำนาญการพิเศษ ด้านสาระ
พระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน หัวหน้าฝ่ายการศึกษา
สำนักงานพระพุทธศาสนาผู้รับผิดชอบ ด้านการศึกษา
จำนวน 1 คน พระสงฆ์ที่รับผิดชอบโครงการพระสอน
ศีลธรรม จำนวน 4 รูป พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์
ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป
จำนวน 12 รูป รวมทั้งสิ้น 32 รูป/คน เพื่อตรวจสอบร่าง
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

3. ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบโดยการ
สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เพื่อประเมิน
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา โดย
เลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติ (O-net) ในระดับดี
ขึ้นไป จำนวน 5 คน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี
หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จำนวน 7 รูป/คน และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี
หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
จำนวน 6 รูป/คน พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์
ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป
จำนวน 7 รูป รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือก
แบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม จำนวน 240 ข้อ เป็น

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากแบบสอบถาม
ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและคู่มือประเมิน
สมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) ของสำนักพัฒนาครูและ
บุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) โดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม
ตรงตามเนื้อหาองค์ประกอบ โครงสร้างและวัตถุประสงค์
(Item-Objective Index--IOC) ของแบบสอบถามแต่ละข้อ
และเลือกคำถามที่ได้ค่าความสอดคล้องของคู่คำถามอยู่
ระหว่าง 0.60 - 1.00 และนำไปหาความเชื่อมั่นโดยได้ค่า
ความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ = 0.82

2. แบบสอบถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

3. แบบบันทึกหรือแบบสอบถามในการสัมมนา
อิงผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13 เพื่อแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอให้ช่วยเก็บรวบรวม เพื่อสะดวกแก่การจัดเก็บ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 398 ชุด และกำหนดส่งที่ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 398 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาศมรณะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 24 ชุด และได้กลับมาจำนวน 24 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์
ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรมของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 1 รูป อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดระยอง จำนวน 1 รูป ตามวัน เวลา และสถานที่ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยขออนุญาตให้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบ การสัมภาษณ์และนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยนิมนต์/เชิญผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 32 รูป/คน โดยกำหนดวันเวลา และสถานที่ตามที่

ระบุในหนังสือเชิญ พร้อมดำเนินการตามวันเวลาดังกล่าว และขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยนิมนต์/เชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 รูป/คน สัมมนา ตามวัน เวลา และสถานที่ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยขออนุญาตให้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมมนา และนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.72 (2) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล และ (3) สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.72 (4) สมรรถนะด้านผลิตและการใช้สื่อ และ (5) สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.71 และ (6) สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.71 ตามลำดับ

2. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศมรณะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่ามีองค์ประกอบดังนี้ สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อด้าน

การวัดและประเมินผล ด้านวิจัยในชั้นเรียน และด้าน
คุณลักษณะและเจตคติ ตามลำดับ

3. ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความเหมาะสม โดย
ภาพรวมมีระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.57$) ด้านความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) และ ($SD = 0.76$) ด้านความสอดคล้อง โดยภาพรวมมีระดับมากที่สุด
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.65$) และด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.60$)

4. ผู้เชี่ยวชาญโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24
รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความ
เหมาะสม ด้านความสอดคล้อง ด้านความเป็นไปได้ และ
ด้านความเป็นประโยชน์พบว่า ทุกด้านมีความถี่ 24 คิดเป็น
ร้อยละ 100 ยกเว้น ด้านความเป็นไปได้ ของสมรรถนะด้าน
การทำวิจัยในชั้นเรียน มีความถี่ 22 คิดเป็นร้อยละ 91.67
ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการ
สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา
สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้
การฝึกอบรม (training) การปฐมนิเทศ (orientating) การ
กำกับติดตาม (monitoring) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (sharing)
การประเมินผล (evaluating) และ การรายงาน (reporting)
ซึ่งเรียกว่า “TOMSER Model”

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการสร้างรูปแบบการพัฒนา
สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสรุป
ได้ดังนี้

1. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบจำนวน 6 สมรรถนะ
ดังนี้

1.1 สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร มี
องค์ประกอบ คือ (1) ความรู้ เกี่ยวกับหลักการ
การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้
หลักสูตร มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของ
นักเรียนทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา
รู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาใน
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
สมรรถนะด้านนี้ สอดคล้องกับ คลอด (Cloc, 1997) ซึ่งได้
ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพการบริหารวิชาการในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐอินเดีย นำ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มี
สมรรถภาพที่จำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จในการ
บริหารงาน 5 ด้าน คือ (1) สมรรถภาพทางเทคนิคการบริหาร
(2) สมรรถภาพ ทางมนุษยสัมพันธ์ (3) สมรรถภาพทาง
สังคมสัมพันธ์ (4) สมรรถภาพทางการพัฒนาหลักสูตร และ
(5) สมรรถภาพทางการจูงใจบุคลากร

1.2 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน มี
องค์ประกอบ คือ ความ สามารถในการวางแผนการสอน
การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน ความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรม ซึ่งครูแต่ละคนจะมี
สมรรถภาพการสอนแตกต่างกัน และตรงกับการศึกษาวิจัย
ของกวิน (Gwen, 1993) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการ
สอนของครูด้านการเตรียมการสอน และพฤติกรรมการสอน
ของครู โดยศึกษาครูที่เตรียมการสอนแบบเก่ากับครูที่
เตรียมการสอนแบบใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มนี้
มีสมรรถภาพการสอนแตกต่างกันในด้านการประยุกต์ ใช้
หลักจิตวิทยาการเรียนการสอน การวัดและประเมิน ผลการ
เรียน และวัดสัน (Wasson, 1994) ได้ศึกษาสมรรถนะ
ทางการรับรู้ของครูประถมศึกษาที่สอนภาษาอังกฤษใน
รัฐนิว แม็กซิโก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สมรรถนะ
การสอนการรับรู้ของครูที่จัดการศึกษาตามความต้องการ
ของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการรับรู้ของชาวอเมริกัน และครูชาวอังกฤษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสมรรถนะการรับรู้ของครูเมื่อจำแนกตามความแตกต่างในด้าน เพศ ประสบการณ์การสอนและวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ มีองค์ประกอบ คือ มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่งวิทยาการ เกี่ยวกับการสอน ศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา และ มีความสามารถในการใช้โสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปซีดี สมรรถนะด้านนี้มีความจำเป็นที่ต้องการการพัฒนา ดังที่พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร) (2554) ได้ศึกษาวิจัย พบว่าพบว่า สื่อและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีน้อยไม่เพียงพอ อีกอย่างหนึ่งพระสอนศีลธรรมบางรูปมีความคิดว่า สื่อที่ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ ไม่น่าสนใจพอที่จะทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ ดังนั้น ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นจึงไม่ได้ถูกนำมาใช้นอกจากนี้ การอบรมถวายความรู้แก่ครูพระในแต่ละปีก็เป็นไปในระยะเวลาสั้น การนิเทศติดตามก็ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง และมามอน (Marmon, 2002) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดสมรรถนะหลักของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจัดการศึกษาภายใต้ข้อกำหนดของส่วนกลาง เครื่องมือถูกพัฒนาขึ้นโดยการแก้ไขตามคำแนะนำจากการประชุมร่วมมือของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ และนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อขอคำแนะนำในการจัดลำดับในการสำรวจระดับชาติ พบว่า สมรรถนะหลักสำหรับผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามที่กำหนดจำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหาร การรับบุคคล การแนะนำหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรพิเศษ การหาเงินมาช่วยเหลือ การติดตามและประเมินผล การจัดทำขอบประมาณ สารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การจูงใจ การวางแผน การพัฒนาอาชีพ

ความสัมพันธ์กับชุมชน การสรรหา การสอน และเทคโนโลยี และ รัตติกาล ละเต็บชัน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดที่จะสามารถไปนำประยุกต์ใช้ในการประเมินสมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติจำนวน 10 สมรรถนะประกอบไปด้วย (1) สมรรถนะในการควบคุมตนเอง (2) สมรรถนะในการเรียนรู้ (3) สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ (4) สมรรถนะในการคิด การวางแผน และการจัดการ (5) สมรรถนะในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง (6) สมรรถนะด้านทีมงาน (7) สมรรถนะในการ จัดการตนเอง (8) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยี (9) สมรรถนะในการสื่อสาร และ (10) สมรรถนะในการรับรู้เรื่อง ระหว่างประเทศ

1.4 สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล มีองค์ประกอบ คือ (1) มีความรู้ เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา (2) มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน เป็นความจำเป็นที่ครูต้องมีสมรรถนะด้านการวัดประเมินผล ซึ่งกวิน (Gwen, 1993) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนของครูด้านการเตรียมการสอน และพฤติกรรมการสอนของครู โดยศึกษาครูที่เตรียมการสอนแบบเก่ากับครูที่เตรียมการสอนแบบใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีสมรรถภาพการสอนแตกต่างกันในด้านการประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

1.5 สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีองค์ประกอบ คือ (1) มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชา ศีลธรรมของนักเรียน (2) มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ศีลธรรม (3) มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาระบบสภาพปัจจุบัน (4) มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และความสำคัญของสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อสามารถนำผลวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 (สำนักงานเลขาธิการศึกษา, 2553) ระบุว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

1.6 สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีองค์ประกอบ คือ (1) มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ (2) มีคุณสมบัติที่ดึงดูดที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะติดตามอย่างตน มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี

การวางแผนงาน การเปลี่ยน แปลงใหม่ ๆ ตลอดจนมีกิจกรรมที่ไม่ใช่งานประจำทั่วไป โดยทั่วไปจะกล่าวถึง ความรู้ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และสามารถฝึกอบรม และพัฒนาง่ายกว่าการสร้าง หรือปลูกฝัง ค่านิยม อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่า ค่านิยม หรือทัศนคติ จะทำการปลูกฝังหรือสร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรมความรู้และทักษะ แต่ทั้งหมดก็เป็นพื้นฐานของการเพิ่มพูน และพัฒนาสมรรถนะ และสอดคล้องกับ สุรวุฒิ ยัญญลักษณ์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

สมรรถนะหลัก สมรรถนะในสายงาน วิเคราะห์ความแตกต่างของสมรรถนะหลักและสมรรถนะในสายงาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวแบบของสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ สมรรถนะในสายงาน หรือสมรรถนะประจำกลุ่มงาน 20 สมรรถนะ โดยมีสมรรถนะในการทำงานร่วมของทุกกลุ่ม 3 สมรรถนะ (2) ความแตกต่างของสมรรถนะหลัก และสมรรถนะในสายงานตามที่คาดหวังกับที่เป็นจริงก่อนการพัฒนาตามแผนการพัฒนาบุคลากรมีสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ และสมรรถนะในสายงานทุกสมรรถนะที่กลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับความคาดหวัง ส่วนภายหลังการพัฒนาสมรรถนะหลัก และสมรรถนะในงานของทุกกลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และสูงกว่าระดับความคาดหวัง (3) ความแตกต่างของสมรรถนะหลัก และสมรรถนะในงานตามความเป็นจริงภายหลังการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยทุกด้านรวมกัน และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับสมรรถนะในการจัดการตนเอง

2.จากผลสรุปของผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนา มีระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความเป็นไปได้มีความคิดเห็นในระดับมาก ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาประเมินอีกครั้งหนึ่งโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นการยืนยันผลการประเมินจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งก็ได้ผลเช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้อง รัชชา รัตนธาวรร,พิพัฒน์ พันเลียว และอนัน แซแะ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการติดตามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีความเห็นว่าตนเองมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

อยู่ในระดับดีมาก คือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมทั้ง 8 ด้านของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความ คิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผู้ใช้ บัณฑิตมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอยู่ใน ระดับพึงพอใจมาก 4. ความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษา ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เพราะมีระบบ การจัดการที่ดี ทั้งด้านการปฏิบัติการพยาบาลด้านภาวะ ผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยนี้

ด้านนโยบาย หน่วยงานระดับกระทรวงควร กำหนดเป็นนโยบายและวางแผนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมด้าน การศึกษาแก่พระสอนศีลธรรมที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาใน ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี
2. ควรร่วมมือกับคุรุสภา เพื่อเปิดสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ให้แก่พระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้ สำเร็จการศึกษาทางด้าน คุรุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียน การสอนอย่างแท้จริง
3. ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมศึกษาดูงาน เพื่อ พัฒนาศักยภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการกระจายออกอย่างทั่วถึง ไม่รวมอยู่ที่ ส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะมีการคัดเลือกตัวแทนใน แต่ละภูมิภาคให้ได้ไปดูงานที่เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอนทางด้านศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา

ด้านการนำไปปฏิบัติ

หน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยหรือที่เกี่ยวข้อง ควร ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่อง เกี่ยวกับสมรรถนะ มาถ่ายทอดความรู้ ให้แก่พระสอนศีลธรรม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยจัดที่หน่วยงานส่วนกลาง คือมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือที่

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือจะจัดตามวิทยาเขต ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคก็ได้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรม

2. ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ประสบความสำเร็จด้านการ จัดการเรียนการสอนศีลธรรม วิชาพระพุทธ ศาสนา จะเป็น พระสงฆ์ หรือบุคคล ภายนอกก็ได้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าถึง ประสบการณ์ในการสอนศีลธรรมที่ประสบความสำเร็จ เป็นที่ ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

3. ควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่พระสอน ศีลธรรม ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ควรมีการ คัดเลือกพระสอนศีลธรรมดีเด่นประจำปีการศึกษา และมีการ มอบรางวัล วุฒิบัตร หรือโล่รางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ในการทำงานด้านการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

4. พระสอนศีลธรรมสามารถนำรูปการพัฒนา สมรรถนะพระสอนศีลธรรม ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา ตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางการจัดการ เรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้น พื้นฐาน และประยุกต์ใช้กับภาระงานที่รับผิดชอบเพื่อพัฒนา ศักยภาพของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรนำรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะดังกล่าวไปทดลองใช้จริง และศึกษา วิจัย เพื่อ ให้เกิดประโยชน์แก่การจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมอย่าง แท้จริง

2. ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ควรนำ ข้อมูลจากการวิจัยไปสร้างเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมพระ สอนศีลธรรม และจัดทำคู่มือการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อพัฒนา พระสอนศีลธรรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในภาระงานที่ รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ แคลร์มิส.
- รัชชา รัตนถาวร, พิพัฒน์ พันเลียว และ อนัน แซ่เกาะ. (2552). การติดตามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- รัตติกาล ละเต็บชั้น. (2554). *สมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- สุรวุฒิ ยัญญลักษณ์. (2550). *การพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์การข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู เล่มที่ 17 การพัฒนามนุษย์*. เอกสารประกอบการฝึกอบรม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2552). *สู่เส้นทางวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). *บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา (2552-2553)*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.). (2552). *การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา : กรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: ผลงานวิจัยของสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.). (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพระพุทธศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). *รายงานการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- Cloc, G. (1997). The Quest for competencies. *Journal Training in the State of Indiana*. The United States of America: AliExpress.
- Gwen, F. (1993). *A comparative study of teacher preparation, competency and performance appraisal*. Dissertation Abstracts International.
- Marmon, N. G. (2002). *Competency at work : Models for superior performance*. New York: Action research partner.
- McClelland, D. C. (1991). Test for competence, rather than intelligence, *American Psychologists*.

Wasson, A. I. (1994). *A study of new Mexico elementary teachers*. Perceived competency in bilingual education.
Dissertation Abstracts International.

